

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Sebastian Chwałek
Sekretarz Stanu
Pełnomocnik Rządu do Spraw Repatriacji

DOI-R-II.0232-56/2017

Warszawa, dnia ~~22~~²³ października 2017 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz. AP-173-43/17
Data wpływu 26.10.2017r.

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa Kancelarii

Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Ministrze

Odpowiadając na pismo z dnia 10 października 2017 r. o numerze GMS-WP-173-244/17, na podstawie art. 3b ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1392, z późn. zm.) przekazuję w załączeniu stanowisko dotyczące poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz ustawy o cudzoziemcach (druk nr 1904).

z pozdrowieniami

Stanowisko Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji dotyczące poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz ustawy o cudzoziemcach (druk sejmowy 1904)

Celem poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz ustawy o cudzoziemcach jest wprowadzenie nowych oraz doprecyzowanie już istniejących rozwiązań zawartych w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2014 r., poz. 1392, z późn. zm.). Projektowane zmiany mają usprawnić przebieg procesu osiedlania się repatriantów w Polsce. Ponadto projekt ustawy zawiera przepisy pozwalające na wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych, jakie pojawiły się na gruncie stosowania dotychczasowych przepisów.

Projekt ustawy został przygotowany w oparciu o doświadczenia pozyskane w związku z realizacją rozwiązań wprowadzonych na mocy ustawy z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 858), obowiązujących od dnia 1 maja 2017 r., w szczególności dotyczących zapewnienia repatriantom warunków mieszkaniowych oraz udzielania im pomocy finansowej na zaspokojenie potrzeb w tym zakresie. Uwzględniono w nim także wnioski płynące z uwag i sugestii innych podmiotów zaangażowanych w proces repatriacji, dotyczących wątpliwości w stosowaniu aktualnie obowiązujących przepisów.

Obecnie repatrianci, którzy spełniają warunki określone w ustawie o repatriacji, mogą uzyskać pomoc finansową na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, przyznawaną przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji, w wysokości do 25 000 zł na repatrianta. Projektowane rozwiązania zakładają zwiększenie wysokości pomocy na zakup mieszkania o kwotę do 25 000 zł na rodzinę, jednak nie więcej niż wynosi wartość nabywanego lokalu. Powyższą propozycję należy ocenić pozytywnie, ponieważ podniesienie wysokości kwoty dopłaty w wielu przypadkach umożliwi repatriantom usamodzielnienie się pod względem mieszkaniowym.

Kolejnym rozwiązaniem, które ma przyczynić się do poprawy sytuacji repatriantów w sferze mieszkaniowej, jest zmiana modelu finansowania gmin zapewniających repatriantom lokal mieszkalny. Proponuje się uzależnić wysokość dotacji od metrażu lokalu przyznanego repatriantom. Obecnie podstawą wypłaty dotacji jest deklarowana liczba mających przyjechać repatriantów, gdzie gmina otrzymuje do 25 000 zł za każdego repatrianta. W praktyce często okazuje się, że liczba faktycznie przybyłych repatriantów (dotacja wypłacana jest przed przyjazdem rodziny) różni się od tej, jaka była określona w porozumieniu z wojewodą, co powodowałoby konieczność korygowania wypłaconej gminie kwoty dotacji. Powyższa sytuacja obniża poziom zainteresowania gmin dla przedsięwzięcia, tym bardziej, że ostateczna kwota dotacji może być ustalona dopiero po określeniu rzeczywistej liczby przyjętych repatriantów. W takich warunkach kwota dotacji mogłaby być znacznie niższa od kwoty poniesionych kosztów. Ponadto aktualnie obowiązujące rozwiązanie stanowi obniżenie kwoty dotacji w stosunku do mechanizmów obowiązujących przed dniem 1 maja 2017 r., co powoduje, że gmina będzie musiała zaangażować większą kwotę środków własnych na przystosowanie mieszkania przekazywanego repatriantom. W związku z powyższym obserwowany jest spadek zaangażowania gmin w proces repatriacji, w szczególności tych atrakcyjnych dla repatriantów pod względem lokalizacyjnym i infrastrukturalnym, w których koszty pozyskania mieszkania są wyższe niż przeciętnie w kraju. Przyjęcie za podstawę wyliczenia dotacji kwoty

stanowiącej równowartość iloczynu metrów kwadratowych powierzchni użytkowej lokalu w danym powiecie, będzie stanowiło gwarantowaną kwotę wypłaty i pozwoli gminie realnie oszacować koszty związane z przygotowaniem lokalu dla repatriantów. Przedstawiona propozycja wychodzi więc naprzeciw sygnałom przekazywanym przez gminy i należy ocenić ją pozytywnie. Zwiększenie zachęt finansowych dla gmin powinno przyczynić się do większej liczby ofert mieszkaniowych dla repatriantów, a tym samym skrócić czas oczekiwania repatrianta na możliwość przyjazdu do Polski.

W projektowanej ustawie zaproponowano objęcie pomocą finansową całych rodzin repatriantów, a nie jej poszczególnych członków, jak ma to miejsce w aktualnie obowiązującym stanie prawnym. Służyć temu ma wprowadzenie koncepcji „najbliższej rodziny repatrianta”, rozumianej jako małżonek oraz małoletnie dziecko pozostające pod władzą rodzicielską co najmniej jednego z rodziców, którzy przybyli do Rzeczypospolitej Polskiej razem z repatriantem. Zaproponowane rozwiązanie jest zasadne, ponieważ pozwala na kompleksowe podejście do przyjeżdżających rodzin. Ponadto zmniejsza liczbę prowadzonych postępowań i wydawanych decyzji, w stosunku do jednej rodziny repatriantów, co powinno usprawnić proces decyzyjny i przyspieszyć rozpatrywanie spraw. Jednocześnie, nadal wysokość przyznawanej pomocy będzie uzależniona od liczby członków rodziny.

Projektowane przepisy wprowadzają także zmiany w zakresie przesłanek wydania wizy krajowej w celu repatriacji, poprzez rezygnację z wymogu wykazania deportacji lub zesłania wnioskodawcy bądź jego przodków przez władze byłego ZSRR, który to wymóg obowiązuje od dnia 1 maja 2017 r., tj. od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw. Proponowana zmiana pozwoli na przyjazd do Polski w ramach repatriacji osobom, które spełniają wszystkie warunki uzyskania wizy repatriacyjnej, jednak nie dysponują dowodami potwierdzającymi deportację lub zesłanie. Łagodząc przesłanki repatriacji, projektowana ustawa wprowadza zmiany warunków wydania wizy krajowej w celu repatriacji małżonkom oraz zstępnym repatriantów i małżonkom tych zstępnych. Dodano wymóg, iż wiza taka może być wydana ww. osobom, jeżeli zamierzają przybyć do Polski razem z osobą polskiego pochodzenia uprawnioną do repatriacji, z zamiarem osiedlenia się na stałe. Należy zgodzić się z projektodawcą, iż planowana zmiana doprecyzowuje przedmiotowy przepis w kierunku jednoznacznie wskazującym, że jego intencją jest ułatwienie repatriacji całych rodzin, które przebywają poza terytorium Polski, a nie ubieganie się o wizę repatriacyjną osobom, które od wielu lat przebywają w Polsce, przybywając do naszego kraju jako małżonek repatrianta. W tym kontekście z zadowoleniem należy przyjąć kompleksowe rozwiązanie zaproponowane w tym zakresie, polegające na zapewnieniu przebywającym już w Polsce małżonkom repatriantów możliwości uznania za repatrianta w postępowaniu prowadzonym przed wojewodą, a więc bez konieczności wyjazdu z Polski i ubiegania się o wizę u konsula.

Co więcej, poszerzenie instytucji uznania za repatrianta na małżonków repatriantów, którzy przybyli do Polski w takim charakterze, pozwoli na poprawę sytuacji materialno-bytowej tych osób. Będzie to możliwe dzięki zaliczeniu ich okresów zatrudnienia za granicą jako okresów składkowych przy ustalaniu prawa danej osoby do świadczeń emerytalnych i rentowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz ich wysokości. Potrzeba takiego rozwiązania była wielokrotnie sygnalizowana w rozmowach z repatriantami, którzy zwracali uwagę na trudną sytuację ich małżonków lub rodziców, będących w starszym wieku i pozbawionych prawa do emerytury w Polsce.

Jednym z wprowadzanych rozwiązań jest przywrócenie możliwości uzyskania zezwolenia na pobyt stały dla małżonków i dzieci repatriantów, którzy pragną przybyć do Polski wraz z repatriantem, jednak z różnych przyczyn nie mogą, czy też w danym momencie nie chcą nabywać obywatelstwa polskiego w drodze repatriacji, ponieważ np. wiązałoby się to z utratą dotychczas posiadanego obywatelstwa. Sytuacja tych osób nie jest uregulowana przepisami ustawy o repatriacji, dlatego też te osoby musiałyby ubiegać się o udzielenie zezwoleń na pobyt w Polsce na zasadach ogólnych przewidzianych dla cudzoziemców - małżonków i dzieci obywateli polskich. Wydaje się, że z uwagi na różne uwarunkowania rodzinne, pozostawienie możliwości uzyskania przez członków rodzin repatriantów możliwości uzyskania zezwolenia na pobyt stały, pozwoli na uniknięcie osobistych dylematów i potencjalnych problemów rodzinnych. Z tego powodu proponowana zmiana zasługuje na akceptację.

Pozytywnie należy ocenić zmiany polegające na możliwości udostępnienia – w wyjątkowych przypadkach – danych umieszczonych w ewidencji lokali mieszkalnych i źródeł utrzymania dla repatriantów osobom, które już repatriowały się do Polski. Nowe rozwiązanie pozwoli na pomoc repatriantowi, który nie z własnej winy znalazł się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, wynikającej z podeszłego wieku, problemów finansowych, zdrowotnych lub adaptacyjnych i nie jest w stanie samodzielnie zapewnić sobie lokalu mieszkalnego.

Proponowane przepisy przejściowe zawierają rozwiązania pozwalające na przyznanie zwiększonej o 25 000 zł pomocy finansowej na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych tym rodzinom repatriantów, których członkowie nabyli uprawnienia do wnioskowania o przedmiotową pomoc przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Bardzo istotny jest przepis pozwalający na umożliwieniu zapewnienia warunków do osiedlenia w postaci decyzji Pełnomocnika o przyznaniu miejsca w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów wszystkim osobom, które spełniają pozostałe warunki repatriacji, również tym, które złożyły wnioski o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji przed wejściem w życie przepisów ustanawiających ośrodki adaptacyjne dla repatriantów. W dotychczasowym stanie prawnym nie było takiej możliwości, co powodowało, że osoby najdłużej oczekujące na wydanie wizy repatriacyjnej, nie mogły skorzystać z tego rozwiązania.

Inne zmiany o charakterze doprecyzującym i usprawniającym aktualne przepisy mają na celu uniknięcie problemów interpretacyjnych oraz uproszczenie procedur i powinny skutkować przyspieszeniem postępowań prowadzonych w odniesieniu do repatriantów.

W informacji zawartej w uzasadnieniu do projektowanej ustawy wskazano, że proponowane przepisy nie powinny spowodować znaczącego zwiększenia poziomu wydatków z budżetu państwa w porównaniu z obecnym, z uwagi na wprowadzenie mechanizmów równoważących koszty przyjmowania repatriantów w poszczególnych trybach przewidzianych ustawą o repatriacji. Niezależnie od powyższego chciałbym zauważyć, że Rząd przygotował się na wzrost wydatków w obszarze repatriacji, m. in. w związku z nowymi rozwiązaniami wprowadzonymi ustawą zmieniającą ustawę o repatriacji, obowiązującą od dnia 1 maja 2017 r. We wniesionym do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekcie ustawy budżetowej na rok 2018 (druk nr 1876) przewidziano kwotę 50 500 000 zł w rezerwie celowej „Pomoc dla repatriantów”, co stanowi znaczący wzrost w porównaniu z kwotą 30 000 000 zł, zabezpieczoną na rok bieżący. Zwiększenie nakładów w omawianym obszarze powinno przełożyć się na większą skuteczność działań podejmowanych wobec repatriantów, a tym samym

wzrost liczby osób przybywających do Polski w ramach repatriacji. Proponowane zmiany mogą w znaczącym stopniu ułatwić osiągnięcie tego celu.

Reasumując, poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz ustawy o cudzoziemcach zawiera szereg rozwiązań, które powinny pozytywnie wpłynąć na proces repatriacji do Polski osób uprawnionych oraz na podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia im pomocy po przyjeździe do kraju. Z powyższych względów Pełnomocnik Rządu do Spraw Repatriacji z zadowoleniem przyjmuje zaproponowane rozwiązania i będzie wspierał ich przyjęcie.